

Josep Sunyol

president ex

Companys no va ser l'únic. Fa 60 anys Josep Sunyol i Garriga, president del Barça, va ser afusellat sense judici previ per les tropes franquistes. Avui, la directiva blau-grana es nega a recuperar-ne la memòria i en el Museu del club s'amaga el seu tràgic final.

La mort de Josep Sunyol i Garriga a inici d'agost del 1936 podria considerar-se "una de tantes morts". Totes injustes. Però poques tan injustament oblidades i misterioses com la seva, condemnada als peus de pàgina i a les tristes llistes dels "també afusellats...". Els detalls concrets de la seva desaparició han quedat ocults per manca de testimonis directes, però també en gran part pel desig d'algú de fer oblidar una memòria "incòmoda".

No sabem si va ser el 6 o el 12 d'agost. Sembla que va ser prop de la font de la Teja en plena serra de Guadarrama (Madrid). No sabem si anava amb el valencià Juli Just o amb el col·laborador de *La Rambla* Pere Ventura. O amb tots dos alhora. Les breus cròniques es contradueixen. Però una nota inquietant sobre la desaparició a *La Humanitat* del dia 12, i la confirmació de l'assassinat comès pels franquistes el dia 16, ens corroboren la tragèdia. Sunyol s'havia endinsat en la conflictiva àrea de guerra per portar fons als batallons del front. Un gest temerari. Dels que només fan les persones valeroses, convençudes dels seus ideals.

Contràriament al que ocorregué amb Franco, l'oposició a la dictadura de Primo de Rivera que precedí la República va ser un revulsiu important per al catalanisme i les esquerres. La patètica decre-

Els detalls concrets de la seva desaparició han quedat ocults per la manca de testimonis. Les breus cròniques es contradueixen.

pitut del règim dictatorial havia donat ales a un catalanisme republicà combatiu. Grans capes de la població volien fora el rei que havia sancionat aquella dictadura. Igualment, un segment important de les classes populars catalanes estava convençut de la necessitat de donar suport als partits republi-

cans catalans contra els espanyols.

L'advocat i industrial Josep Sunyol i Garriga, nascut al 1898, era fill del prestigiós polític catalanista Ildefons Sunyol i pertanyia a una família sucrera hisendada. Seguidor d'un dinàmic moviment de radicalització catalanista durant els anys 20 -època caracteritzada per l'episodi heroic de Prats de Molló i pel complot temerari del Garraf- les seves conviccions catalanistes i republicanes el portaren a apostar per Acció Catalana, de la qual va ser membre fundador l'any 1922. Va firmar el manifest de renovació del partit a la fi de la dictadura i formà part del seu consell directiu a partir de l'any 1930.

Admirador de Macià. Però la seva militància a Acció, i després al PCR, no li impedí de sentir una gran atracció per la mítica figura de Francesc Macià, protagonista dels fets de Prats de Molló i del judici mundialment famós que seguí a París. Fidel al seu compromís amb l'amnistia política i el retorn de tots els catalanistes exiliats, no dubtà a acompanyar Josep Trueta (amic amb qui havia fet

l'altre ecutat

la primera comunió) i "un tal" Josep Tarradellas en l'exultant caravana que va rebre Macià de l'exili a l'estació de Maçanet la primavera del 31.

Atenent al seu propi relat, Sunyol no devia quedar indiferent davant les emotives escenes que els acompanyaren durant tot el trajecte entre l'enllaç de Maçanet i Barcelona. En paraules de Josep Trueta: "les poblacions en massa, amb els més vells avançant-se, aturaven Macià, li besaven les mans i manifestaren amb tota la intensitat llurs emocions, amb ulls plorosos. Fins a arribar a Barcelona, assistírem al plebiscit més espontani i colpidor que la maquinària electoral de cap partit no podria igualar".

Efectivament, en les eleccions que se celebraren en poques setmanes, la maquinària d'AC, per molt greixada i "cívica" que fos, quedà escombrada per l'Esquerra més

visceral i combativa de Macià. El poble s'identificava més amb un home que havia fet grans sacrificis per Catalunya i les esquerres, que no amb un partit de quadres intel·lectuals imbuïts de l'esperit d'un noucentisme massa elitista. Sunyol no trigà gaire a adonar-se que era als rengles de l'Esquerra de Macià on millor podia defensar els interessos populars de Catalunya. Havent passat al partit de Macià, va ser elegit tres cops diputat d'ERC a les Corts de Madrid, els anys 1931, 1933 i 1936. De fet era en qualitat de parlamentari d'ERC a les

Corts que Sunyol visità el front del Guadarrama aquell fatídic mes d'agost.

Sunyol, dirigent esportiu.

Paral·lel al seu patriotisme "polític" —pràcticament indestriable d'aquell— Josep Sunyol també sentia una segona gran passió: l'esport. I si bé no queda del tot clar si l'objectiu del setmanari que fundà (*La Rambla*) era esportiu o patriòtic, el cas és que Sunyol dedicà grans esforços a l'esport català en tot aquest període conflictiu. Fou president actiu de la Federació Catalana de Futbol i del FC Barcelona entre 1935 i el moment del seu assassinat. Hauria secundat amb entusiasme l'opinió que el FC Barcelona és "més que un club", una posició que segurament

Josep Sunyol (esquerra) i Lluís Companys, compartint llotja presidencial al camp de les Corts. Tots dos van acabar igual: afusellats pels franquistes per ser qui eren i representar el que representaven.

Granier-Barrera: "No trobo mots per qualificar la directiva"

Emili Granier-Barrera, amb vuitanta-vuit anys i més de trenta llibres a l'esquena, és l'únic supervivent de l'equip redactor de *La Rambla*, publicació creada per Josep Sunyol. Granier-Barrera va passar tres anys a la presó per participar en el famós complot de Garraf (intent d'un grup de nacionalistes de posar fi la vida del rei Alfonso XIII, el 6 de juny de 1925).

—*Quin era el clima al país en sortir La Rambla, el febrer de l'any 1930?*

—En el moment de la proclamació de la República hi havia una febre que gairebé teníem acoquinats els militars i tothom, eh?, perquè no hi havia manera. La gent volia expressar la seva catalanitat reprimida. Contrasta amb

l'ambigüitat d'avui dia! Amb la gran victòria, el 13 d'abril, quan ja es va saber la gran victòria de les esquerres, vam posar al balcó unes pissarres i vam marcar els resultats a mesura que anava sortint la victòria de l'Esquerra, amb una gernació de gent acumulada allà. Tot era aplaudiments i crits i cants! Ja dic, els companys de redacció érem al balcó, de manera que semblava que els qui havíem proclamat la República érem nosaltres!

—*Quin paper feia La Rambla a la Catalunya dels anys 30?*

—Decisiu. Era un crit, gairebé una consigna revolucionària, cada setmana, malgrat la censura i malgrat tot. *La Rambla* va agafar una volada molt important. Tenia més al·licient que no diaris com *L'Opinió*, perquè, és clar, per saber el resultat del partit abans, la gent la comprava, i mireu si era interessant per a la gent que, quan hi havia hagut una cosa important en política, com en esport, s'esgotava l'edició. Ho combinava

tot. L'edició que anunciava la proclamació de la República es va esgotar de seguida!

—*Com se'n sortia La Rambla amb la censura i les prohibicions?*

—Recordo que l'any 1930 havíem de fer un acte per l'amnistia. Com tantes coses que es feien, ens el van prohibir. Però saps què vam fer a *La Rambla*?

Vam decidir de publicar tota una pàgina sencera amb la ressenya de les coses que haurien dit els oradors de l'acte. I sense passar per la censura! És clar, ens van clavar pels descosits. Normalment, quan la censura suprimia alguna cosa o posava alguna multa, era obligació de dir: "Aquest número ha passat per la censura". Però

nosaltres solíem dir: "La censura ha passat per aquest número!"

—*La Rambla era barcelonista o espanyolista?*

—Mare de Déu! En aquell temps el barcelonisme era més o menys el que avui és —deixant de banda la directiva— des del punt de vista d'aquesta moral. Però l'Espanyol ja era molt espanyolista. Nosaltres anàvem contra l'Espanyol perquè era el club de la gent d'en Primo de Rivera, dels qui parlaven en castellà, dels nobles i dels monàrquics.

—*Què n'opineu, de l'actual junta directiva del Barça, que sembla que no vol fer cap homenatge a Sunyol?*

—No trobo mots per qualificar-los... No has vist la carta que ha fet en Casaus? Aquesta carta s'ha de publicar perquè la gent vegi qui hi ha davant el FC Barcelona. No han sabut fer honor a un gran president del Barça i a un gran patriota.

Francesc Serra / T. S.

compartien —però amb sentiments ben oposats— els seus assassins quan el van reconèixer. En aquest aspecte només cal recordar la història del club amb episodis de repressió tan significatius com la suspensió de l'any 1925 (provocada pels crits antimonàrquics i catalanistes de molts culés), l'eliminació de les quatre barres de l'escut barcelonista fins l'any 1950 o la imposició de l'espanyolíssim Marquès de la Mesa de Asta com a president —més *azul* que no grana— del Barça de la postguerra.

El fet és que el patriotisme incontenible del jove Sunyol feia indestriable la seva activitat esportista d'un constant proselitisme catalanista. Aprofitava els actes cívics i esportius previs a l'arribada de la República per demanar el suport del món de l'esport a la llibertat i a l'amnistia política. Cap demòcrata —pensava— no en podia quedar al marge. En un escrit del 1930 acusava els qui "vivint aquí, es pleguen de braços davant aquest emocionant espectacle d'un poble que demana la llibertat dels seus fills". Igualment, l'agost de 1930, en un important acte cívico-esportiu celebrat a Agramunt, acompanyat de l'aclamat Pompeu Fabra, Sunyol va fer esclatar l'ovació dels assistents amb els següents mots: "Al qui això us digui [que cal ajudar la monarquia]... digueu-li que no és compatible ésser català i ésser monàrquic, i de més a més, afegiu-hi que no cal humiliar-se per demanar allò que és ben nostre".

La censura d'un record incòmode. Malgrat l'arribada de la democràcia a final dels anys 70, a Catalunya no es va potenciar la recuperació positiva dels records històrics. Més enllà del canvi de nom d'alguns carrers, la manca d'una ruptura política convidava els prudents polítics de la transició a deixar ben enterrat el passat. Com ha sentenciat l'escriptor Manuel Vázquez Montalbán, la transició va ser "un pacte entre botxí i víctimes, en què aquests darrers s'havien de comprometre a perdre la memòria". Una altra persona

Ei cinisme de Casaus

Aquesta és la carta de resposta del vice-president del Barça, Nicolau Casaus, al soci que va demanar un homenatge a Sunyol.

Josep Sunyol, quan era president del Barça i de la Federació Catalana de Futbol. El van afusellar a l'edat de 38 anys.

Primeres veus reivindicatives.

Però a mitjan anys 90 sí que sembla que reneixi un moviment reivindicatiu del seu record. Un article del periodista Josep M. Lladó a l'Avui, el juny del 1994, era el primer a trencar el gel. Aquell mateix any, la resposta "afirmativa" a la pregunta "Ha estat assassinat un president del FC Barcelona en actuï?" inclosa al joc "El Savi" (El Punt de Girona), va fer arrufar més d'una cella incrèdula. L'anònima aparició al Camp Nou de milers de petits adhesius amb el text "el President del Barça l'any 1936 (JSiG) va ser afusellat per Franco... Per què ens amaguen aquest fet?" el desembre del 1995 va fer que, als diaris de Catalunya (Avui, El Punt, La Vanguardia, etc.), hi comencés a aparèixer una allau de cartes interessant-s'hi. Alguns barcelonistes van començar a suggerir que el nom ideal del camp culé era Camp Nou Josep Sunyol. Molts es demanaven: com diantre era possible que els catalans ignoressin l'assassinat en mans dels feixistes d'un president del club més important del país? Com era possible que una junta directiva del president Josep Lluís Núñez volgués mantenir aquest fet en l'anonimat?

La confirmació d'aquesta sorprenent política inhibicionista de la junta barcelonista ha creat una franca indignació en molts ambients barcelonistes (vegeu l'enquesta adjunta). En una carta "justificant" la negativa del club a

que s'ha pronunciat amb indignació sobre l'actual oblit de Sunyol és l'ex-president del Parlament de Catalunya, Heribert Barrera. Ha dit: "Vivim en la prolongació del franquisme, el qual, en aspectes importants, no solament perdura sinó que fins i tot domina. Almenys domina prou perquè s'intenti esborrar la memòria dels qui ara farà seixanta anys s'hi van oposar".

És clar, el clima inhibicionista de la transició ha facilitat enormement la posició "amnèsica" de l'actual directiva barcelonista. Mai no ha mostrat gens d'interès per recuperar el record de Josep Sunyol i Garriga. I si bé el trofeu Joan Gamper del 1990 va ser dedicat -de forma més aviat discreta- al record de Lluís Companys, el 50è aniversari de l'assassinat de l'ex-president barcelonista va ser calculadament ignorat per la di-

El 50è aniversari de l'assassinat de l'ex-president barcelonista va ser calculadament ignorat per la directiva de Núñez l'any 86.

rectiva de Josep Ll. Núñez l'any 86. Tampoc no hi ha cap referència especial al sacrifici de Sunyol al visitadíssim Museu del Barça. No fa estrany, doncs, que el seu record no hagi transcendit -socialment almenys- més enllà d'algunes publicacions especialitzades.

homenatjar explícitament Sunyol, el vice-president barcelonista Nicolau Casaus arguïa: "El millor servei que podem fer al país és utilitzar la memòria històrica per potenciar la concòrdia i la convivència de tots els catalans, la qual cosa, n'estic segur, és el que hauria volgut Josep Sunyol i Garriga. Per aquest motiu pensem que el millor homenatge que podem retre-li és continuar treballant per la grandesa del club".

Qualsevol persona que conegui la vida i l'obra de Sunyol reconeixerà la trista ironia dels mots del senyor Casaus —ell mateix una víctima del franquisme—. És senzillament *impossible* que Sunyol hagués pensat que el millor homenatge que es podia fer a un catalanista assassinat fos només de "treballar per la grandesa" d'un club, fos el club que fos. Una constatació d'aquest tipus només pot obeir a un desconeixement desmesurat del tarannà cívico-patriòtic que inspirava tota l'activitat de Sunyol. Només cal repassar l'editorial "Ciudadania" de qualsevol exemplar de *La Rambla* per comprovar-ho. Una persona que va dedicar els millors anys de la seva curta vida a lluitar per la democràcia i l'amnistia —organitzant i participant en desenes d'homenatges populars a defensors de les llibertats civils i nacionals d'aquest país— mai no hauria admès que cap catalanista perseguit pogués caure pres d'un ostracisme semblant.

Fa seixanta anys els franquistes van matar "físicament" el president del Barça, Josep Sunyol i Garriga. Avui és la mateixa junta directiva del club qui sembla disposada a rematar el seu record. En aquest aspecte, tindran un regust punyent les paraules escrites per Sunyol mateix el març del 1930: "És possible que un dia, amb un esforç de la nostra voluntat, deixem de recordar l'oblit oficial. El que no podem fer mai, passi el que passi, serà perdonar la passivitat d'homes nascuts a Catalunya".

Toni Strubell

(Amb la col·laboració de Francesc Serra, Conxita Vila, Emili Granier-Barrera i Michael B. Strubell)

La Rambla, l'esperit de Canaletes

El febrer del 1930 Josep Sunyol, president de la Federació Catalana de Futbol, va crear el setmanari *La Rambla*. Fins a la seva reconversió en diari de tarda l'any 1936, sortia el dilluns amb els resultats esportius del cap de setmana. Aparentment, havia de ser un periòdic esportiu. Però Sunyol i els seus

ment— les celebracions. Era el punt magnètic on acudia la gent per saber els resultats del Barça i dels altres equips catalans. Era també el punt on van celebrar els catalanistes la jornada del 13 d'abril, vetlla de la proclamació de la República Catalana.

Des del moment del seu naixement, *La Rambla* va iniciar una decidida campanya per l'amnistia en favor dels catalanistes exiliats i empresonats, entre els quals hi havia el futur col·laborador de *La Rambla*

col·laboradors veien clar que, a més de l'esport, el país necessitava publicacions populars i catalanistes. Des de l'editorial, "Ciudadania", Sunyol i el director Massip es dedicaven a crear opinió pública. A més, el setmanari era obert als principals polítics d'esquerres i catalanistes de l'època: Companys, Macià, Maurín, Carrasco, etc. Al cap de dos mesos de sortir —a les acaballes de la dictadura— ja havia sofert la primera de moltes suspensions per raons polítiques, i en un dels primers números enviessin postals de protesta al govern amb els mots "amnistia" i "llibertat".

La seu de *La Rambla* dominava la famosa font de Canaletes, santuari del barcelonisme. En les grans ocasions esportives i polítiques, presidia —tant materialment com espiritual-

Granier-Barrera (vegeu entrevista). Un exemple: l'edició del 24 de març, per bé que notificava la imposició d'una forta multa governativa, va saltar-se temeràriament la censura informant extensament de la suspensió d'un gran míting pro amnistia que havia de celebrar-se al Palau de Belles Arts. Publicava fotos de l'aspecte que hauria tingut l'abarrota sala. Reproduïa els discursos que havien de pronunciar Companys, Pestana, Carrasco, Rovira i Sunyol mateix, que proclamava sense embuts: "Mentre nosaltres vivim a la nostra terra, que és el que més estimem..., uns germans nostres viuen a l'exili, allunyats de la llar". T. S.